

8. MEDI AMBIENT

8.1. INTRODUCCIÓ

L'anàlisi del medi ambient a les Illes Balears es fa a partir dels apartats següents: els recursos naturals, els residus, el litoral, el patrimoni natural i els altres àmbits d'anàlisi del medi ambient.

8.2. RECURSOS NATURALS

En aquest apartat analitzarem el territori, l'aigua i l'energia.

8.2.1. EL TERRITORI

El nombre d'expedients resolts a Mallorca en tràmit d'atorgament de llicència municipal per a la construcció d'habitatges en sòl rústic, de l'informe previ i vinculant previst a l'article 36 de la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sòl rústic de les Illes Balears en sentit favorable el 2011, ha estat de 213. Es confirma, així, la tendència a la baixa iniciada el 2008 [\(vegeu el gràfic I-35\)](#).

Pel que fa a les declaracions d'interès general, el 2011 se n'han tramitat a Mallorca, per part de la Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric, un total de 182 dels quals 22 han estat aprovats, 80 resolts i 80 més sol·licitats [\(vegeu el gràfic I-36\)](#).

Dels 22 expedients aprovats, Lluçmajor va ser el municipi on se n'aprovaren més, amb un total de tres, seguit de Bunyola, Palma i Sant Llorenç amb dos.

Quant al nombre d'expedients de disciplina urbanística incoats a Mallorca el 2011, han estat 264, més baix que el màxim històric de l'any anterior, però encara per sobre de la dels anys 2005 a 2009 [\(vegeu el gràfic I-37\)](#).

Cal indicar que dels 264 expedients, 13 es varen incoar per obres situades en sòl urbà (5%), 188 en sòl rústic comú (871%) i els 63 restants en sòl rústic protegit (24%).

Pel que fa al nombre d'habitatges en sòl rústic informats favorablement per la CIOTUPHA a Eivissa el 2011 va ser de 87, un 55% més que l'any anterior. Es romp, d'aquesta manera, la tendència a la baixa dels anys anteriors ([vegeu el gràfic I-38](#)).

Pel que fa als expedients de declaració d'interès general a Eivissa el 2011, en resultaren vuit de favorables i cap de desfavorable ([vegeu el gràfic I-39](#)).

Finalment, en matèria de disciplina urbanística, el Departament de Política Territorial del Consell d'Eivissa va iniciar el 2011 un total de 61 expedients de disciplina urbanística, 5 menys que l'any anterior ([vegeu el gràfic I-40](#)).

8.2.2. L'AIGUA

En aquest apartat s'analitza l'evolució de les reserves hídriques i l'aigua dessalada.

8.2.2.1. Les reserves hídriques

Quant a l'evolució de les reserves hídriques en el conjunt de les Illes Balears, el 2011 el comportament ha estat molt diferent en funció de l'illa ([vegeu el gràfic I-41 i I-42](#)).

Respecte de l'any anterior, s'experimenta una baixada generalitzada a les illes de Mallorca i Eivissa, mentre que a Menorca s'observa un comportament molt similar al de 2010. Cal indicar que, en general, l'any ja va començar amb unes reserves inferiors a les de 2010, agreujades per una tardor seca, que únicament registrà episodis significatius de pluja al mes de novembre i a principis de desembre.

Pel que fa a la variació interanual, Mallorca tanca l'any amb unes reserves mitjanes del 58,8 %, la qual cosa suposa un descens del 21,9 % respecte de l'any anterior, que va ser el millor dels darrers deu anys. Menorca repeteix resultats idèntics que l'any anterior, amb un 62,3% com a mitjana anual de reserves, conservant així els millors resultats de la dècada. En canvi, Eivissa, amb la mateixa tendència que Mallorca encara que no tan acusada, acaba l'any

amb unes reserves del 49,3 %, és a dir, amb un descens del 13,2 % respecte de 2010.

Les tendències esmentades es visualitzen clarament en el gràfic I-8, on a l'eix d'ordenades es representa el percentatge de reserves hídriques ponderades en tant per cent. Les dades s'han obtingut realitzant la mitjana aritmètica de les reserves mensuals per a cada illa.

8.2.2.2. L'aigua dessalada

En el conjunt de les Illes Balears, se dessalaren el 2011 un total de 10.201.341³ m³, la qual cosa suposa un augment del 37,1% respecte de l'any anterior, amb creixements molt desiguals per illes: Mallorca, 322,6%; Eivissa, 7%; i Formentera -1,8%. La majoria de l'aigua dessalada correspongué a Eivissa, seguida de Mallorca, mantenint la tendència de l'any anterior ([vegeu el quadre I-110 i el gràfic I-43](#)).

Pel que fa a l'evolució del volum d'aigua dessalada, a falta de les dades de 2008, es romp la tendència a la baixa, provocada per la menor pluviometria respecte de l'any anterior, i per l'augment en el nombre de turistes registrat també respecte de 2010 ([vegeu el gràfic I-44](#)).

8.2.3. L'ENERGIA

Per al conjunt de les Illes Balears, les dades de la producció d'energia de règim especial han estat facilitades per GESA, amb l'excepció de l'energia eòlica de Menorca, les dades de la qual han estat facilitades pel Consorci de Residus Urbans i Energia de Menorca ([vegeu el quadre I-111](#)).

Com a l'any anterior, les xifres d'Eivissa i Formentera es donen de forma conjunta per homogeneïtzar les dades corresponents a les memòries d'anys anteriors. Segregat per illes, Eivissa contribueix amb 470 MWh, mentre que Formentera ho fa amb 3.173 MWh. També com en anys anteriors, és la fracció de residus sòlids urbans la que aporta major quantitat, amb un 69,0 %, pràcticament el mateix percentatge de 2010. Cal indicar també la importància de l'augment de producció d'energia de règim especial, atès el descens

generalitzat en el conjunt de les Illes Balears del consum d'energia, la qual cosa indicaria que el descens afectaria únicament els combustibles fòssils.

Per illes, Mallorca segueix augmentant el percentatge d'aportació a l'energia de règim general amb 340.469 MWh, enfront dels 14.343 MWh de Menorca o els 3.643 del conjunt d'Eivissa i Formentera [\(vegeu el gràfic I-45\)](#).

Cal destacar l'aportació de l'energia fotovoltaica, que segueix la línia ascendent que s'inicià el 2007 [\(vegeu el gràfic I-46\)](#).

Amb relació a les energies renovables, cal destacar que s'hi manté la línia ascendent, atès que ha augmentat un 13,3 % respecte de les dades de 2010, si bé en el conjunt de l'energia de règim especial representa el 30 % del total [\(vegeu el gràfic I-47\)](#).

8.3 ELS RESIDUS SÒLIDS

Quant a les entrades o tractament de residus urbans de Mallorca, al servei públic insularitzat del Consell de Mallorca es romp la tendència a la baixa experimentada des de 2007, mentre que la recollida selectiva segueix en augment [\(vegeu el quadre I-112 el gràfic I-48\)](#).

En percentatge, la fracció reciclable representa el 9,33 % sobre el total anual (el 2010 representava el 9,65 %), la matèria orgànica el 14,14 % (el 14,40 % el 2010) i la fracció de rebuig el 76,53 % (el 75,95 % el 2010).

Pel que fa a la recollida selectiva a Mallorca el 2011, la majoria de l'aportació de la fracció reciclable (46,53%), com en anys anteriors, és deguda al paper, malgrat sofrir un descens de l'1,85% respecte de l'any anterior. A continuació el vidre (34,27%), que experimenta un augment del 3,86% respecte de 2010, i els envasos (18,68%), que també augmenten respecte de l'any anterior en un 3,90%. Sobre el total anual, el paper representa el 4,34%, el vidre el 3,20% i els envasos l'1,79% [\(vegeu els gràfics I-49 i I-50\)](#).

Els llots de depuradora són el concepte pel qual es recull una major quantitat de matèria orgànica, com a l'any anterior, amb un 70,22%; baixa, així, el percentatge en el total de matèria orgànica compostable, no tan sols pel

descens interanual, sinó també a causa de l'increment experimentat pels altres dos conceptes. A continuació vendrien les restes de poda i jardineria amb un 15,02 % del total compostable i, finalment, el FORM amb un 14,75%. Sobre el total anual els llots de depuradora representen el 9,93%, les restes de jardineria el 2,12% i el FORM el 2,09% ([vegeu el gràfic I-51](#)).

A Menorca, durant el 2011 es varen generar un total de 56.970 tones de residus (de les quals 45.257,4 anaren a l'Àrea de Gestió de Residus des Milà), la qual cosa representa un descens del 2,40% respecte de l'any anterior ([vegeu el gràfic I-52](#)).

Les 45.257,4 tones de fracció resta que han arribat el 2011 a l'Àrea de Gestió de Residus de Milà (un 3% inferior a l'any anterior) han estat tractades a la planta de tractament mecanicobiològic. S'han recuperat 234,26 tones de paper i cartó, 55,56 tones d'envasos metàl·lics i 12.672,1 tones de material estabilitzat.

Pel que fa a la recollida selectiva de residus a Menorca el 2011, s'han recollit un total d'11.713 tones, quantitat quasi idèntica a la de 2010 ([vegeu el quadre I-113 i el gràfic I-53](#)).

Quant a l'evolució de la recollida selectiva en els darrers anys, s'aprecien dades molt semblants a les de 2010. Es manté la tendència a l'alça de paper i cartró i de vidre i els envasos sofreixen un descens respecte de 2010 ([vegeu el gràfic I-54](#)).

La recollida complementària a Menorca durant l'any 2011 ha estat de 1183,8 tones de plàstics agrícoles, aparells elèctrics i electrònics i olis usats i de quatre tones de tòners i cartutxos. La baixada de tòner i cartutxos d'impressió és deguda al fet que des de finals de setembre de 2011 es deixa de prestar el servei de recollida, que passa mans del gestor local Càritas Diocesana de Menorca-Mestral ([vegeu el quadre I-114](#)).

A les Pitiüses s'han recollit un total de 104.450,63 tones de residus, un 3,3% més que l'any anterior. Cal destacar la davallada d'algues, amb una disminució del 91,8% ([vegeu el quadre I-115 i el gràfic I-55](#)).

Pel que fa a les dades de recollida selectiva durant 2011 a les Pitiüses, cal destacar que totes les variacions respecte de 2010 són positives (*vegeu el quadre I-116 i els gràfics I-56 i I-57*).

A l'illa de Formentera es recolliren un total de 9.001,74 tones de residus en massa, mentre que les dades de recollida selectiva són les següents: 864,16 tones de paper i cartó, 254,66 d'envasos lleugers, 754,48 de vidre i 131,94 de residus d'aparells elèctrics i electrònics.

8.4. EL LITORAL

Dins del marc del Pla de la Qualitat de les Aigües de Bany, en el Pla de Neteja del Litoral Balear, el 2011 s'han recollit un total de 35.162, 3 kg, la qual cosa suposa un descens del 79,7% respecte de l'any anterior. Aquesta baixada es pot explicar en el fet que el 2011 no hi va haver les 16 embarcacions tipus "Pelícan". Varen treballar 23 embarcacions tipus "Viro". Quant a la variació interanual segons tipus de residus, respecte de 2010 s'han produït disminucions importants (*vegeu els quadres I-117 i I-118 i el gràfic I-58*).

Atenent a la variació interanual especificada per illes, es visualitza una forta baixada el 2011 en totes les illes; se segueix així la tendència de la darrera dècada, amb l'excepció de l'enfonsament del vaixell Don Pedro de 2007, que va disparar la recollida d'olis (*vegeu el quadre I-119 i els gràfics I-59 i I-60*).

Amb referència a la campanya de neteja de l'hivern 2010-11, en el conjunt de les Illes Balears s'han retirat 51069,8 quilograms de residus, un 73,91% inferior a la campanya anterior, en la qual se'n recolliren 195.778 quilograms. Per illes, a Mallorca es retirà la major quantitat de residus amb més de 23 tones (*vegeu els quadres I-120 i I-121 i el gràfic I-61*).

8.5. EL PATRIMONI NATURAL

En aquest apartat s'estudien la vegetació, la fauna i els espais naturals protegits.

8.5.1. LA VEGETACIÓ

En aquest punt s'analitzen els incendis, l'aprofitament forestal i el Projecte Life Posidònia.

8.5.1.1. Els incendis

El 2011 es produïren en el conjunt de les Illes balears un total de 158 incendis (58 més que l'any anterior), si bé 129 varen ser conats, és a dir, que cremaren superfícies inferiors a una hectàrea. Aquest increment s'ha traduït en un augment del 286,5 % pel que fa a la superfície cremada, ja que passa de les 605,8 hectàrees de 2010 a les 2.341,6 de 2011. Destaca, per superfície, l'incendi que es va produir al municipi eivissenc de Sant Joan de Llebritja, amb 1.443,2 hectàrees cremades el maig de 2011 (el 61,6 % del total), seguit de les 400 hectàrees de l'incendi de Sant Llorenç (el 17,1 % del total). És a dir, que en aquests dos incendis es varen cremar més de les tres quartes parts del total de la superfície cremada (*vegeu el [gràfic I-62](#)*).

Les dades de 2011, pel que fa a superfície afectada, confirmen la tendència a l'alça dels darrers deu anys que es va iniciar amb les dades de 2010 (*vegeu els [gràfics I-63](#), [I-64](#), [I-65](#)*).

Per tipologia de superfície afectada, 1.733 hectàrees corresponen a superfície arbrada (el 74 %) i les restants 609 a superfície no arbrada (el 26 %). D'aquesta darrera superfície, 365 hectàrees varen ser de matolls, 130 de canyet i 114 de pastures.

Quant a la distribució de superfície cremada per illes el 2011 mesurada en hectàrees, Mallorca amb 810,4 hectàrees cremades i Eivissa amb 1.529,6 monopolitzen el total de superfície cremada amb un global del 99,9% sobre el total de les Illes Balears, ja que a Menorca sols se'n cremaren 1,7 i a Formentera no arribà a una (*vegeu el [quadre I-122](#)*).

Finalment, pel que fa a les variacions mensuals, en el conjunt de les Illes Balears, pel que fa a la superfície cremada (hectàrees) el 2011, al març es varen cremar més hectàrees que a cap altre mes, però en el mes d'agost el nombre d'incendis va ser més elevat (*vegeu els [gràfics I-66](#) i [I-67](#)*).

8.5.1.2. L'aprofitament forestal

En el marc dels aprofitaments dels recursos forestals de les Illes Balears, el 2011 es concediren un total de 861 autoritzacions (17 més que l'any anterior), amb un total de 58.836 arbres tallats (12.920 més que el 2010), dels quals la majoria són pins ([vegeu els gràfics I-68](#))

Quant a la distribució dels arbres tallats per illa i espècie, és Eivissa, amb un 46,2 % del total, l'illa on es tallaren més arbres, seguida de Mallorca amb un 43,2 %, Menorca amb un 10 % i, finalment, Formentera amb un 0,6 % ([vegeu el quadre I-123 i el gràfic I-69](#)).

Amb referència a l'aprofitament forestal, dels arbres tallats, se'n tragueren 9.261,60 metres cúbics de fusta, 638,51 més que l'any anterior (és a dir, un 7,4 % més), i 17.532,37 d'estellat per llenya, 1.627,05 més que el 2010 (un 10,2 % més) ([vegeu el quadre I-124 i el gràfic I-70](#)).

8.5.1.3. Projecte Life Posidònia

El 2011 no hi va haver boies instal·lades, per la qual cosa les úniques dades de què disposam són sobre un control de fondeig a les zones on hi ha els camps de posidònia, a final d'agost i setembre. Es va poder controlar el nombre d'embarcacions que varen fondejar a la zona, i els vaixells que varen ser moguts per estar fondejats en àrees de posidònia ([vegeu els quadres I-125 i I-126 i el gràfic I-71](#)).

8.5.2. LA FAUNA

En aquest apartat estudiam la protecció d'espècies i la caça.

8.5.2.1. Protecció d'espècies

En matèria de conservació d'espècies durant 2011 cal destacar, entre d'altres, les actuacions següents:

- Plans de fauna:
 - Pla de Recuperació del Milà (*Milvus milvus*) ([vegeu el quadre I-127](#)).

- Pla de Recuperació del Ferreret (*Alytes muletensis*). El recompte de larves ha estat de 27.700 ([vegeu el gràfic I-72](#)).
 - Pla de Recuperació de l'Àguila Peixatera (*Pandion haliaetus*) ([vegeu el quadre I-128](#)).
 - Pla de Maneig del Voltor Negre (*Aegypius monachus*). Se'n varen localitzar 16 colles territorials de les que 13 varen efectuar posta i 10 varen treure un poll cadascuna. Aquesta xifra és la més elevada d'ençà que es va iniciar el seguiment d'aquesta espècie.
- Plans de flora:
 - Pla de Conservació de la Flora Amenaçada del Puig Major, iniciat al 2007. ([vegeu el quadre I-129](#)).
 - Pla de Conservació de l'Orquídia de Prat (*Orchis palustris*) ([vegeu el quadre I-130](#)).

8.5.2.2. La caça

No ens ha estat possible saber la quantitat de llicències en vigor, atès que n'hi ha en vigència per tres anys. Sembla que no és fàcil saber-ne el nombre exacte. Sí que sabem que a Menorca se n'han expedit 1.059 i a Eivissa 572, mentre que a Formentera n'hi ha 117 en vigor.

Pel que fa a vedats i superfície vedada, en acabar 2011 hi havia un total de 1.961 vedats, els mateixos que en acabar 2010, amb una superfície total de 366.025 hectàrees ([vegeu el quadre I-131](#)).

8.5.3. ELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS

La superfície protegida a les Illes Balears no ha experimentat canvis des de 2007 ([vegeu l'apartat 14.5.3 del capítol I de la Memòria del CES 2010](#)).

8.6. ALTRES ÀMBITS

En aquest apartat s'estudia la qualitat de l'aire, l'educació ambiental i l'Agenda Local 21.

8.6.1. LA QUALITAT DE L'AIRE

Les dades mitjanes de la qualitat de l'aire a les Illes Balears de l'any 2011 es donen de forma separada a Mallorca, Menorca i Eivissa (*vegeu els [quadres I-132](#), [I-133](#) i [I-134](#)*).

8.6.2. L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

En l'àmbit de l'educació ambiental destacarem el Programa de Centres Ecoambientals, en el qual, en el curs 2010-2011, hi ha participat un total de 243 centres educatius, la qual cosa suposa el 43,8% del total (*vegeu el [gràfic I-73](#)*).

Percentualment segueix essent a l'illa d'Eivissa on s'hi han apuntat més centres (el 58,3%), seguida de Menorca (45,2%), Mallorca (41,7%) i finalment Formentera (25%).

8.6.3. L'AGENDA LOCAL 21

A final de 2011 l'estat de l'Agenda a les Illes Balears és la que s'esmenta al [quadre I-135](#) i al [gràfic I-74](#). El significat de cada estat és el següent:

Estat 1: han signat l'adhesió a la Carta d'Aalborg.

Estat 2: amb el DIAGNÒSTIC començat.

Estat 3: amb el DIAGNÒSTIC acabat, aprovat pel Fòrum, pendent d'informar o informat pel CEI.

Estat 4: han iniciat la redacció del PLA D'ACCIÓ.

Estat 5: han acabat la redacció del PLA D'ACCIÓ (acabat, aprovat per l'Ajuntament, pendent de validar o validat pel CEI).

Estat 6: amb el PLA D'ACCIÓ ratificat per la CBMA i registre.

Estat 7: exclosos de la Xarxa Balear de Sostenibilitat.